

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ	6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ	3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ	9 "

НЕДЕЉА 26. СЕПТЕМБАР 1893.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

Неплаћена пиома не примају се.

ОБЈАВА

ВII пуков. окр. команде од 21. Септембра 1893. год. Бр. 6788. позива Војислава А. Буцевца и Николу Ј. Бошковића, да у року од 15. дана предстану истој команди.

Од стране суда општине вар. Београда 23 Септембра 1893. год. АБр. 5603.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

ЛХVII БАНРЕДНИ САСТАНАЈ

15. Септембра 1893 год.

Председавао председник г. Милован Р. Маринковић присуствовали г. Јован Антонијевић члан суда и г. Коста Чувић кметовски помоћник, од одборника били г. г. Ник. Х. Поповић, Илија Ђорђевић, К. Б. Михајловић, Др. Марко Т. Леко, Ђ. С. Новаковић, Сол. Ј. Азријел, Н. Вуловић Милутић Ј. Марковић, Филип Васиљевић, Милош Трпковић, Љ. Јовановић, Мих. П. Бончић, Др. Павло Поповић, Сава Вељановић, М. М. Ђорић, М. М. Ђорђевић, Рад. С. Филиповић, Свет. Ристић, М. Капетановић, Р. Драговић, Мат. Јовановић, М. Велазарић, Ђ. Димитријевић, А. Ј. Одавић, Др. М. Радовановић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 11. Септембра ове године и примљен је без икаквих измена.

II.

По прочитању акта истражног судије за вар. Београд АБр. 5244, 5373, 5270, којим се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да су му непознати Србин Крстић, Илија Димитријевић, и Ђурађ Спасић млекације и Божа Дамњановић слуга; да је Панта Мијатовић лојач добродошља, а да му је његово имовно стање непознато

III.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којим се траже уверења о сиротном стању.

По прочитању тих молби АБр. 5407, 5408, 5409, 5410, и 5412, одбор је изјавио мишљење, да се суд предходно увери о имовном стању молилаца: Драгутина Костића философа, Саве Весковића богослова Спира Скобле ћака Данице Душановићеве ученице, Владислава Р. Савића техничара, па тек онда да им изда тражено уверење.

IV.

По прочитању извештаја комисијских ГВр 4701, 4702 одбор је решио, одобрава се одређена оса у Јаворској улици; извештај о одређивању осе у министарској улици, да се врати

грађевинском одељењу на извештај, да ли се одређеном осом мења регулациони план.

V.

По прочитању протокола уже лицитације ГВр 4149 држане за израду оградe око нове школе на Дорћолу, одбор је решио да се грађење оградe око нове основне школе на Дорћолу уступи према прописаним погодбама и поднетом плану Јовану Милкау и другу по укупној цени од две хиљаде сто четрдесет динара.

VI.

Председник износи одбору на решење молбу Косте Станимировића бив. општин. чиновника којом моли издржавање од општине.

По прочитању те молбе АБр. 2793 и накнадног акта АБр. 4547 одбор је решио, да се молиоцу Кости Станимировићу издаје из општинске касе а из партије буџетом одређене за издржавање овдашње сиротиње по тридесет динара месечно на име издржавања, рачунајући од 15 Септембра ов. године.

VII.

Сходно одлуци одборској од 11. Септембра ове године КВБр. 507, председник износи одбору на решење извештај и предлог надзорне комисије за електрично осветлење у Београду о продужењу и довршењу инсталације електричног осветлења.

По прочитању тога извештаја и предлога АБр. 5374, одбор је усвојио у свему, како извештај надзорне комисије за електрично осветлење, тако и предлог стим, да се ово ома сматрати као додаток уговору и ако српско — француско друштво у року од осам дана изјави, да пристаје, да под овим погодбама продужи и доврши грађење електричног осветлења, да се надлежном влашћу потврди о трошку друштвеном

Да се у члану 2. предлога изостави реч „радни“ која се на три места појављује.

VIII.

По прочитању протокола лицитације ГВр 4148, држане 13 Септембра 1893 г. за израду калдрме и откопавање земље у Јевремовој улици, одбор је решио, да се ова лицитација одбаци. Да се овај посао одложи до пролећа 1894 год.

IX.

На предлог грађевинског одељења општине београдске ГВр. 4011, одбор је решио, да се калдрмисање коловоза у Београдској улици уступи Ристи Крстићу и Јакову Дамњановићу према њиховој понуди од 11. Септембра ов. године а по три динара од квадратног метра с тим да буду дужни овај посао у најкраћем року извршити.

X.

Одборник г. Марко Велазарић предлаже, да се изради тротоар око плаца где је изгорела зграда у којој је био смештен варошки суд.

Председник изјављује, да ће по овоме предлогу учинити шта треба.

XI.

Председник износи одбору на решење извештај комисије изабране у седници одборској од 26. авг. о. г. АБр. 4979 за проучавање предмета о црквеном одбору, цркве Св. Марка.

По прочитању тога извештаја АБр. 5439 одбор је решио, да се управљена места оставком шест чланова овог одбора попуне овим лицима: Михајлом Цветковићем инжењером, Станојем Николићем учитељем, Јевђенијем Чоловићем бакалником Миланом М. Ђорићем тежаком Ђоком С. Јовановићем шпекулантом и Живком Тодоровићем, магазицијом

XII.

Председник извештава одбор, да је повереништво изабрано у одборској седници од 26. Августа ов. год. СБр. 13780, према овлашћењу одборским решењем својим од 7. Септембра СБр. 1442 (бр. одељка вар. дунавског) узело под крпу за стан ноћних стражара зграду Думе Деде за три стотине двадесет динара месечно и Јање Димитријевића за сто седамдесет динара месечно. Одбор је примио к знању овај извештај.

XIII.

Председник износи одбору на решење понуду Филипа Васиљевића поткивача којом нуди општини тротоарске плоче по једанаест дин. и четрдесет пара динарских по кв. м. са полагањем.

По прочитању те понуде и мишљења грађевинског одељења ГВр. 2779 одбор је одлучио, да одборски повереници г. г. Никола Вуловић, Мата Јовановић, Илија Ђорђевић, Раденко Драговић и Андра Одавић одборници прегледају ове плоче односно квалитета и димензије тих плоча па поднесу одбору извештај.

XIV.

Грађевинско одељење општине београдске подноси предрачун за нивелисање Косанчићевог венца, који је предрачун израђен по наредби суда а на молбу грађана овога краја.

По прочитању те молбе АБр. 3253 и извештаја грађевинског одељења ГВр. 2415 одбор је решио, да се нивелација Косанчићевог венца одложи, али да грађевинско одељење одма предузме све мере, да се куће од воде осигурају.

XV

Одборник г. Марко Велизарић саопштава, да се у Балканској улици провалио канал за нечистоћу те куји ваздух.

Председник изјављује да ће учинити све шта треба, да се ово отклени.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ.

Исправка У општинским новинама од петнајстог августа 1893 год. Бр. 33 на 6 страни у другом ступцу, у одлуци одборској под VI у другој алинеји после речи „примио к знању“ изостале су речи „са одобрењем“ што се овим исправља.

САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Држан 14. Јуна 1893 год.

(по стеногр. велешкама)

Председник — Отварам састанак, и молим вас да саслушате протокол прошле седнице. (Секретар прочита). Прима ли се протокол? (Прима).

У једној од прошлих седница ви сте ми били учинили част, да решите да ја, као представник општине београдске, присуствујем свечаноме открићу споменика српскоме песнику, Ивану Гундулићу.

Сречен фамилијарним незгодама, ја нисам могао да отпунујем, него сам место себе послао Јоцу Илића, члана општинског суда, који ће представљати општину.

Господо, као што знате, данас се открива споменик томе великом Србину, и ја вас молим, да устајући са својих седишта, укажете пошту неумрломе Великану нашем, узвикнувши: „Слава му.“ (Господа одборници саслушали су предлог стојећи и с пуно пијетета узвикнули: „Слава му!“)

Др. Марко Лeko — Пре но што пређемо на дневни ред, допустите ми да вам скренем пажњу, да 18. о м. чувени хигијеничар Петенкофер слави педесето-годишњицу свога доктората.

Познато вам је господо, да се приликом решавања питања о каквој води за нов водовод Петенкофер одазвао жељи наше општине и дао

своје стручно мишљење дакле и као научнику, који има непосредних заслуга за нашу општину, треба да му честитамо прославу. (Чује се: тако је. Нек изврши председништво.)

Председник — Потребно би било, да се због новог трговачког уговора претресе тарифа трошаринска, и ја вас молим, да бисте извољели одредити комисију, која ће то извршити

Андра Одавић — Ја мислим да овај посао треба поверити оној комисији, која је имала да, истражује неке податке о трошарини, јер је она у неколико већ и упозната с радом, и мислим да је преко потребно да што пре рад отпочне, да прегледа све књиге трошаринске и у опште целу радњу, нарочито од 9. Августа, јер сам чуо, да се је у то време, не сандуцима него вагонима крало, Ја молим одбор, да стави у дужност тој комисији да на првом месту, то узме у посао, а будите уверени, да ће се највише на грдне злоупотребе. (Чује се: који су у комисији?)

Председник — Чини ми се да су: Марко Велизарић, Ђока Нешкић, Гавра Бркић, и Одавић.

Марко Велизарић — Комисија је требала да се састане, и састала се али само један пут, и тражила је извесне податке од управника трошарине по у том времену задеси ми се несрећа у кући Одавић је био на путу и тако није се ништа урадило. (Чује се: нек се од сад пожури.)

Председник — Захвалница, коју је општина спремила за г-ђу Драгињу Станојла Петровића, потписана је, и ја молим да одредите, ко ће је однети и њој предати. (Одређују се господа: Никола Хаџи Поповић, поп Таса Капетан Спасић, Марко Велизарић, председник општине, Мата Јовановић, и Никска Вулковић.)

Сад је остало, да свршило питање о замени лампе сијалице пламеним лампама. Овом приликом, ја могу да вам поновим оно, што сам говорио пре две три седнице. Као што знате, друштво, које је узело на себе, да инсталира и да даје електрично осветљење, оно се још у Марту месецу обратило на нас с изјавом, да је за општину корисније, да замени извешан број лампи сијалица са лампама пламеним, нагласивши, да би то општину много јевтиније стало сад него касније кад се наместе све лампе сијалице. Ту представку друштва ја сам изнео пред

одбор општине и он је у седници од 3. Маја признао, да је у начелу предлог користан за општину, па га је упутио комисији надзорној за електрично осветљење, те да га она проучи и изјави, колико би та замена општину коштала, па тек онда да се реши можемо ли на њу пристати или не. Комисија је, као што вам је познато то питање проучила и направила рачун, наравно онакав какав је она знала и умела и тај је рачун изнесен пред одбор. Да вам понова прочитам то мишљење комисије. (Чита)

Андра Одавић — Како гласи тај члан 41.?

Председник — У члану 41. уговора каже се, да општина има права да учествује у добиту од предузећа за електрично осветљење, чим почне да буде већи потрошак електричног осветљења код грађана од извесне количине електричне енергије. Добит општине при дуплом увећању уговорене количине електричне енергије могла би да се увећа највише с 20%. Када би се, на прилику, трошило годишње 400 милиона ват. сати електричног осветљења, онда би општина имала да смањи своје годишње плаћање са 20%, плаћала би дакле место 80 хиљада 64.000 динара. Сад комисија предлаже да се општина одрече тога учешћа у добитку а да примимо ону замену, а у исто доба да решимо, да се друштву издаје више 5000 динара годишње. Сад је на одбору општине београдске да решим да ли ће пристати по ту цену на ту замену. Може бити да ће одбор наћи некакав средњи начин да предложи и да изврши управо ствар компромиса.

Соломон Азријел — Ја мислим да би најбоље било да ми примимо ону измену у осветљењу, али без измене ма које тачке уговора. Управо да нам друштво да у замену за извесну количину осветљења у сијалицама то исто у пламеним лампама.

Андра Одавић — Ја сам хтео у том истом смислу да говорим у коме и Соломон. Нисам био у седницама, у којима се решавало о питањима, и нисам ми позната објашњења, која су давала поједини чланови комисије и одборници. Али, господо, чини ми се, да ми треба да водимо озбиљна рачуна о сталности уговора, и да не допустимо не само да се укине чл. 41. него ниједан други, јер би тиме могли довести цело уговор у питање. Могао би сутра, после нас доћи ко год други и казати: кад су наши претходници укинули чл. 41. за што ми не би мог-

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У ВЕЗИ

СА НАРОДНИХ СВОБАДА У ТУЏИНУ

од 1459.—1814. године.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. АГАТОНОВИЋ И Ј. М. СПАСИЋ.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Пора намъ перестать быть умными чужимъ умомъ и славными чужою славою“ (Време је да престанемо мудровати туђом памећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Али сада чим се султан вратио у Једрене, краљ Матија ступа у акцију, да Босну отме из турских руку. Уплашени Млечани понуде Матији своје помоћи,

те тако углаве уговор о савезу у Петроварадину 12. септембра 1463. г. А концем тога месеца, кретала се Матијина војска преко Саве Јајцу, да освоји прво тај кључ од Крајине. Од бегунаца из Босне, којих беше у Матијиној војсци повећи број, сазнао је краљ: колико има у Босни Турака, како је народ незадовољан, и да ће се сви Срби придружити његовој војсци, чим се појави у Босни. Херцегов син Владислав, дошав на престо свога оца, и он обећа помоћи Матијино предузеће.⁽¹⁾ По љутој зими, прикупљајући уз пут свуда драговољце српске, стиже Матија под Јајце, и одмах отпочне опсаду. Првим јуришем освоји град, али се турска опсада затвори у тврђаву. Опсада се продужи пуна три месеца. Више пута је војска Матијина храбро јуришала на тврђаву, али ју је турска посада увек одбијала са осетним губицима. Матија се најзад реши, да глађу примора Турке на предају. Затвори све пролазе и путове, куда би могла проћи храна за посаду градеку, па онда позове Харам-бега да се преда. Турци видећи иначе да се дуго не могу држати, а помоћ им ни с које стране не може

да дође, пристану на предају, под условом, да сва турска војска изађе из града са свим робљем хришћанским: „Крв мојих јунака узмутила би се, кад бих пустио, да се кроз моју војску проведе робље, ради чијег сам избављења и дошао“ одговори Матија. Није се имало куда, већ на сџм дан Божића, г. 1463. турска посада победе на бедемима белу заставу у знак предаје, а кроз отворене капије појури у град победоносна Матијина војска. Четири стотине турских заробљеника заједно са Харам-бегом, задржи Матија при себи, а остале турске војнике пусти на слободу. Око шест околних градова драговољно се предаду Матији. Тако је краљ Матија овом приликом истрегао из турских руку, „све доње крајеве и војводину Усору, са знатнијим градовима: Јајце, Звечај, Врбаски град, Бањалука, Тешањ и Сребрник на Усори. У турској власти остаде само горња или права Босна са Подрињем.“ И славни и достојни спомена Србин, Михајло из Острвице, овог пута пређе са предајом Звечаја међу своју браћу, „хвалећи Бога, што се тако са поштењем вратио међу Хришћане.“ — „Што је год било Турака, вели сџм Михаило, у Јајцу и Звечају, мало се који од њих вратио

(1) Smičiklas T.: Povj. hrv. књ. I. стр. 633. — Klajić Vj.: Povj. Bosne, стр. 341.

ли који друг па и цео уговор? И ја би волио, да комисија каже: за ово повећање, које ће бити десет пута веће тражи се толико повећање годишње цифре за осветлење, па да то решимо, него ли да дајемо накнаде у укидану појединих тачака у уговору. Ја сам за то, да се понуда друштвена понововрати комисији те да она оцени колико да се у новцу плаћа, али да се уговор не дира.

Пош. Таса Капетан-Спасић — Врло би рђава практика била, кад би се уговор један, који још није почео да се извршује, почео да крњи и то, могу слободно рећи, ни штету општине, јер жртва, коју тражи друштво, знатна је знатна, кад се узме у обзир број година, за које уговор важи и за колико би општина имала хасне. Давати и поред тога друштву неке накнаде, то би била дупла добит за друштво а дупла штета за општину. Ово што рече мој поштовани друг Одавић, врло је умесно. Ако ми још сад у почетку нашега рада почнемо да крњимо уговор, ко зна, шта ће од њега остати, нарочито ако би дошли људи, који би хтели да се играју с интересима општине. За та сам мишљења, да комисија опет проучи то питање, па да ако буде потребно учинимо и веће жртве у новцу а да не дамо да се крњи ма и једна тачка уговора.

Никола Вулковић — Трећа је седница, како се о овоме говори, а никако се до резултата не долази. Штудирајући мало више то питање, ја сам увидео, да смо се доста удаљили од правца у коме треба да се решава. Овде је друштво покушало да чл. 19. уговора протумачи онако, како је за њега корисно, а не како он мора да се разуме. Молим, да са прочита тај члан, па да видите. (Г. Љуба Јовановић чита тај члан, који говори о замени лампи сијалица пламеним).

Ја дакле, господо, разумем, да је општина по овоме члану дужна да накнади друштву материјал утрошени око инсталације и замене сијалица пламеним лампама и рад око тога, али никако и рад око одржавања. С тога рачун од 26 хиљада динара нема никакву оправдања, а тако исто нема места ни накнади од 100.000 динара, о којој је било речи, јер ће они, тај капитал који утроше урачунати општини кад буде предузеће откупљивано; а разуме се, да имају права да наплате и интерес на тај капитал по споразуму. Намера је друштва, дакле, јасна у томе, да они хоће да се тај члан обори. Шта се мене тиче, а и свију вас, ја мислим да смо сви за боље осветлење, али то осветлење да се постигне у границама

уговора и за накнаду која је умерена и која има своје основице у уговору. С тога бих ја предложио, да се изјави друштву, да се прима боље осветлење но с тим, да се чл. 19 задржава онакав, како он гласи а не, како га друштво тумачи, и да ће се друштву плаћати интерес и можда и апунтет на утрошени капитал око ове замене при набавци материјала али никако и за одржање предузећа.

Др. Марко. Лeko — Г Вулковић је погодио, да је главно тежиште овога питања и у томе како ће се чл. 19. уговора сматрати. У овоме члану стоји, да општина београдска може, ако хоће велике лампе да употреби место малих и обратно. И повластичар је у том случају дужан, да на чове лампе троши онолико електричне енергије, колико је требао да троши на оне, које замењује. Трошкове, око те замене има да поднесе општина, и ништа више. Ако пак нема, да се изврши никаква замена као што је овде случај пошто сијалице нису још намештене, онда нема се шта доплаћивати. Општина плаћа концесионару само за осветлење а не и за инсталацију. Исто тако ако у новим пламеним лампама има да се потроши исто онолико електр. енергије, колико је потребно било за пројектоване сијалице, онда и у том случају према уговору, није општина дужна никакве накнаде да даје друштву. По себи се разуме да и о уступању чл. 41. не може бити говора.

Председник — Комисија је своје мишљење предложила друштву, међутим друштво сазнав за то мишљење, 5. јуна упутило је акт комисији, по коме је комисија 8. јуна донела овакво решење: Надзорна комисија за електрично осветлење, на свом састанку претресло је и примедбу српско француског друштва, односно замене лампа сијалица пламеним лампама, и решило је да и поред тих примедба, остане при свом ранијем решењу, т. ј. да се годишње повећа сума плаћања осветљења од 80 на 85000 динара а да се укине чл. 41 и 42 уговора, међу тим, чл. 23. да остане у важности.

Марко Велизарик — По захтеву г. Марка Лека да нам друштво без накнаде замени онолико светлости у лампијонима колико нам даје у сијалицама, упоредивши цене за светлост што добијамо од једне лампе и једне сијалице на један сахат, изашао би овај рачун: свака се лампа плаћа за сахат 0.40 дин. и сијалице 0.03 дин.

кад се то подели добијамо број 13, а то значи да једна лампа вреди колико 13 сијалица. Сад кад 600 (сијалица) поделимо на 13 добили би број 46, то значи да би нам друштво морало без накнаде заменити 600 сијалица само са 46 лампа, док нам оно нуди 130 лампа и за то тражи накнаду. С тога не слажем се са захтевом г. Марка већ са г. Вулковићем.

— Друштво мора или да нам сврши посао, до 3. Августа, (јер видим, да оно сваки дан намешта нове сијалице) или да пристане на наше погодбе, за ову измену због које смо у погодби. Ако ми узмемо то, што је г. Вулковић казао, да ће друштво коштати замена око сто хиљада динара, онда би ми друштву рачунавши 6% интереса имали да плаћамо годишње свега 6000 дин. и 1000 дин. амортизације, што би чинило 7000 дин. Ми би дакле могли друштву одговорити, да смо вољни да дамо 7000 дин. годишње свега на уложени капитал и на амортизацију и ништа више.

Не пристане ли оно на то, онда нека сврши посао у уговореном року.

Председник — Кад је већ реч о року онда је место, да вам прочитам једно писмо од друштва, које смо добили вечерас, којим тражи, да му се призна продужење рока због тога, што је у преговору са општином извесно време продангубљено (чита писмо.)

Др. Марко Лeko — Рачун г. Марка Велизарика погрешан је; г. Марко изгубио је из вида, да је чланом 17. уговора, регулисан однос између великих и малих лампи. По том члану једној пламеној (великој) лампи одговарају 6—7 сијалица а још кад се узме у рачун, да нам се сад не нуде пламене лампе од 1000 свећа, већ слабије онда и за такви број сијалица имамо права да тражимо једну такву слабију пламену лампу. Однос између малих и великих лампа, који се из овога рачуна може извести, такав је отприлике и у новој понуди за замену и према томе за ту замену, на основу уговора, писмо дужни никакву накнаду друштву да плаћамо. (Чује се: да се стави на гласање.)

Андра Одавић — Ја сам се у своме говору оградил и казао; да ми није познат рад досадашњи ни комисије ни друштва, тим пре, што нисам био у седницама у којима је ова ствар објашњавана. Ја сам мој говор свео на то, да

у Турску, јер краљ Матија Корвин хтео је њих повести собом“. Од ослобођених области босанских састави Матија две бановине. *јајачку* из доњих крајева са главним седиштем у Јајцу; и *сребрничку* од војводине Усоре, са седиштем управе у Сребрнику. Прва бановина имала је да брани Турцима улаз у Хрватску, а друга у Славонију.⁽¹⁾ Херцег Владислав добије од краља, за учињене услуге, град *Веселу Стражу*, са целом жупом Ускопљем; а град *Прозор* са жупом Рамом. Матија га још као и сина му уврсти у ред угарских барона, с тим да га потпомаже у ратовима, кад их год у овим крајевима буде водио с Турцима. А врховну управу над целом освојеном Босном повери Матија одличном хрватском великашу *Мирку Запољу*, поставивши га доцније и за бана хрватскога, те тако усредреди одбрану тих блиских земаља у једне крепке руке. Остави затим у Јајцу и осталим градовима јаку посаду, па се врати у Будим, водећи собом и заробљене јајачке Турке,

да му увеличају крунидбени тријумф 29. марта 1464. год.

Али са овим није свршено ратовање око Јајца. „Ја сам учинио почетак, те се сад може лакше лек пронаћи за рану, која је задана хришћанском свету, тиме што је пала Босна“ пише краљ Матија папи, жалећи му се, да му оскудица у новцу није дала даље продужити срећно ратовање. С тога се сада папа озбиљно потруди да европске владаре покрене на крсташку војну, спремајући и сџм велику флоту. Али од свега тога не би ништа. Времена крсташких ратова су већ прошла била, те је и овај покушај ревноснога Пија II. само један жалосни знак опадања вредности папских општајница грехова. Због тога напрасно умре 15. јула 1464. године.⁽¹⁾

Међутим у Босни је у то доба већ у велико пламтео ратни огањ. Пад Јајца и већег дела Босне дубоко уједе султана за срце; те се чим грану пролеће 1464. г. крену к Јајцу. Са 30 000 јаничара, снабдевен свима ратним потребама, појави се јула месеца под самим градом. Почне га опседати, и тући му бедеме из великих топова, које испод самих зи-

дина лијаше. Великог везира Мухамед-пашу, пошље да освоји остале градове, који се Матији беху предали, а сџм продужи опсаду Јајца. Своју војску подели на три реда, у сваки ред стави по 10 000 људи, јуришајући тако на бедеме, кроз топовима отворене бреше. „Сваки дан бивао је јуриш по неколико пута, а обећавао је султан и велике награде својим јаничарима. Дубоки подземни прокопи дигосе најзад неке делове зида у зрак, а неке онет топови развалише. И жене и деца и сваки живи, рмзмахао је руке, да се зидови испуне и однепријатеља одбране. Већ се један јаничар успе на бедем да развије султанов барјак, вргнувши мађарски барјак, док се један наш јунак с њиме ухвати и оба се у бездан стровалише. Већ се од мртвих телеса турских и српских јаме око града напунише, и засмрдеше, када дође глас, да граду долази у помоћ краљ Матија,“ који је скупљао војску код Футога, кренувши је одатле к Јајцу тек септембра месеца. Из неких писама млетачкога архива⁽¹⁾ дознаје се, да је краљ тек 11. септембра прешао Саву са 17 000 коњаника, 6 000 пешака и 7 000 крсташа. 20 000 војника узме Мирко Запоља, и пође

(1) Klajčić Vj.: Povj. Bosne, стр. 341—342. — Smičiklas T.: Povj. Hrv. књ. I. стр. 633—634. — Hammer v. J.: Gesch. d. osm. Reiches, B. I. S. 480—481. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 427—428. — Katoñi: Epitome chronolog. t. II. p. 408—409.

(1) Smičiklas T.: Povj. Hrvat. књ. I. т.ре635.

(1) Макушев А. у Гласнику срп. уч. др. књ. XVI. (II одел.) стр. 161. и 162.

нећу да допустим, да се уговор крњи, и да се поједини чланови уговора укидају тим пре, што се још није почело да ради на коначном довршењу радова. Пошто видим да је Вулковићев предлог умесан, и ја сам се сад к њему придружио, са додатком, да не пристајем, да се ма и један члан уговору укида.

Н. Вулковић — Мој је предлог био у таме, да се друштву одговори на писмо, да одбор општински није вољан да чл. 19. разуме, како га је друштво за електрично осветлење разумело и како га је комисија усвојила, него да се тај чл. има разумети тако, да се друштву плати само онолико, колико кошта материјал и то у годишњем ануитету, који амортизације нема јер кад нам друштво по извесном члану уговора буде предавало цело предузеће, оно ће нам више утрошени капитал урачунати. Ја тражим дакле, да им се плаћа интерес на онај капитал, који су више утрошили, него што би га утрошили, да су инсталирали сијалице.

Љуба Јовановић — Мени се чини, да ово, што сад рече г. Вулковић, они баш и хоће. Они баш и траже, да се ово не врши на основу чл. 19. Види се, да и они тај члан схватају као и ми. Него они траже, да им се додаток призна и плаћа интерес на уложени капитал; а да неби плаћали то у готовом, они нам предлажу да се одречемо чл. 41, јер ево шта се у предлогу њином каже: (чита). Они се позивају на то, да ће утрошити већи капитал око овога инсталирања и да према томе траже и већи интерес, већу плату а то је исто што говори и г. Вулковић.

Никола Вулковић — Интерес им се не споји на 100000 5—6000, али да се одреку њиховог рачунања утрошеног око одржавања осветлења који износи на 26 000 дин јер на то немају права.

Марко Велизарих — Ја се потпуно слажем са г. Вулковићем, само што он вели да амортизацију не треба урачунати, ја тако не мислим. Ако ми урачунамо амортизацију онда ћемо за 40 година, колико у опште тај уговор траје, исплатити уз интерес и накнаду која им се даје, што кад тога не би било ми би за 40 год. плаћали само интерес а за накнаду остали би опет дужни преко 100000 дин. Колика ће бити амортизација то ће рачунске таблице показати, свакако неће бити много већа од $\frac{1}{2}$ %.

к Јајцу. Са остатком упути се краљ к Србији, бојећи се да му смедеревски Турци не зађу с леђа и препрече повратак у Угарску. Чим се појави Матијина војска пред Јајцем, султан одмах прекиде даљу опсаду града. Па да му топови и пртљак не би пали у руке Хришћана нареди једном оделењу коњице, да их спроведе у Врбае, а он се пак са осталом војском склони у *Милодраж* у унутрашњости Босне.⁽¹⁾ У поменутом горњем писму млетачкога архива, говори се, да је мноштво мртвих Турака покрило пољану око Јајца, а више од 600 рањених одвучено. Султан се врло журно повлачио, а на то га је гонио и жалостан појав у његовој војсци, од које се већи део разишао самовољно, напустивши војну због велике оскудице у храни. „У Јајцу пак умрло је само четири, али ни педесет није остало, а да нису рањени.“ Мирко Запоља не хтеде ићи за султаном, већ се окрене на оне градове, од којих је везир Мухамед неке већ био покорио; понова освоји Сребрник, и друге мање градове. Одатле се упути на Зворник, саставивши се у путу и са оним дру-

То нам ништа не би сметало за случај ако би у времену од 40 год. хтели да одкупимо од друштва концесију у том случају лако би се амортизација одрачунала онако исто као што се урачунала.

Ја мислим дакле да треба и амортизација да се стави.

Љуба Јовановић. — Ја мислим да би најзгодније било да ову ствар не свршимо него да предмет вратимо председништву и комисији, те да они покушају споразум са друштвом и резултат тога споразума да изнесу пред одбор. Међу тим једно се може још сад казати: — да је наше расположење да се од уговора ништа не крњи.

Марко Велизарих — Треба друштву казати да ми њему не уступамо ни један члан уговора и да не дамо ни једне паре преко 6000 годишње, па у тим границама нека се креће споразум комисије са друштвом и шта буде у тим границама закључено ми бисмо одобрили.

Др. Лeko. — Ја сам за то, да се строго држимо уговора, по коме нисмо дужни друштву никакве накнаде, у овом случају, давати.

Председник. — Пристајете ли да се ствар ова сматра за свршену.

Др. Лeko — Ја мислим да се сврши.

Андра Одавић. — Ја сам за то да се покуша споразум, ако се може.

Председник. — Ја ћу да вам још једну ствар саопштим поводом оваквог расположења, ма да нисам мислио да је сад саопштим.

9. јуна председник надзорне комисије за осветлење госп. Ђока Станојевић поднео ми је писмо, а поводом седнице одборске од 8 јуна, које овако гласи: (чита)

Ја ово износим као писмо на ме упућено. Али кад овако расположење стоји нисам могао да га прећутим, те да видите, како је расположење чланова комисије о овој ствари.

Никола Вулковић — Мени је врло жао што видим да је ствар узела такав облик, који није пријатан појединим раденицима на овоме послу. Међу тим не видим, да је повод таквој љутњи у радњи одбора. Ја признајем господо, да сам један од оних, који се нису сложили са мишљем, што га је дала комисија. Али ипак одбијам да-

гим делом војске под краљем. Овако здружене војске стану сада опседати Зворник и тући га из својих топова. Али је опсада ишла врло тешко. Турци су се борили у граду као лавови, уз пркос свој оскудици у храни. Тако прођу већ два месеца, а још никаква успеха. Зима већ у велико стегла, војска мађарска уморена, дугим ратом, а бан Запоља, изгубив и једно око при једном јуришу, малаксао духом, и већ почео саветовати краљу оступање. У томе, као олуја, дојури турска војска под вођством неких пет паша у помоћ Зворнику. Паша Али-бег — Михал-огли летео је напред са својом коњицом, и чим се појави испред Зворника, краљ Матија нареди оступање. Али то није било оступање, него право бегање. Све топове и сву храну за војску и коње оставе испод Зворника, само да се што пре дочепају Саве. Ну у путу их пресретне Мухамед-паша са тешким турским оклопницима, нападне с леђа, и многе војнике и коње зароби, гонећи их до саме савске обале. Једва се са остацима јако умањене и разбијене војске састави краљ у Срему, где постави ратни суд, тобоже да суди онима, који срамно утекоше, плашећи тиме и осталу

војску.⁽¹⁾ Матија је правдао ово своје бегство *јаком зимом*, али његови војници нису умели краљевски извијати, казујући право: *да није тако лака ствар водити ратове с Турцима у Босни*; јер тамо беху видели: „arces iugis impositas opere et natura munitas, regionem minantibus in coelum scopulis asperam“.

Председник. — Ја видим да се овај разговор своди на то да ми не можемо да плаћамо оно што комисија предлаже, а да сви желимо јаче осветлење како комисија предлаже. Сад ваља паћи излаза и решити да ли да прекинемо са даљим преговорима или да их још наставимо, не би ли се дошло до каквог резултата.

Љуба Јовановић. — Ти људи, који су радили на овом послу 3 године доиста су нас јако задужили, и мени је мило што видим да г. Вулковић и сам признаје да све што је говорено, није израз неповерења према комисији, него ствар са свим друге природе; а да комисија и даље као стручно тело ужива највеће поверење у одбору, то је ван сумње. Ја се надавам, да ће се г. Станојевић с таквим сматрањем задовољити и да ће даље остати члан комисије нарочито кад узмемо у обзир да се овде води реч о финансијској страни питања, а не о техничкој, и да дакле није у питању стручно мишљење комисијско него питање кесе. У таквом питању ми треба да мозгамо својим мозгом и да не слушамо никога, јер стручна комисија у овом и нема да нам даје никакав савет, осим што нам може взети рачун као што нам је и взела рачун, који смо тражили а наше је да према финансијској снази и приликама одлучујемо хоћемо ли се упуштати у ма какве нове издатке или не.

Кад се то објасни г. Станојевићу, а нарочито кад му се објасни намера појединих одборника, ја мислим да ће се он задовољити и остати и даље у свом положају. Што се осталога тиче, ја мислим да неће бити подесно, ако вечерас одредимо последњу суму, коју бисмо дали друштву јер може бити да ће се преговорима успети да још до мање суме дођемо.

Председник. — Хоћете ли бар да сведете на ово: да овластите председништво да оно у границама ових разговора и напомена води даљ-

(1) Nedić M. Fra: Stanje redodržave Bosne Srebrene, стр. 7.

(1) Види код Hammer-a: Gesch. d. osm. Reiches, B. I. S. 483. — Engel-a: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 428—429. — Katoni: Epitome chronolog. t. II. p. 414. — Smiđiklas T. Povj. hrv. kv. I. стр. 635.

переговоре с друштвом, а да се ниједан члан уговора не помени. Друштво пак да сведе свој рачун на одредбу чл. 18 уговора. (Врло добро, прима се).

Састанак је закључен.

Свечани састанак држан 15. Јуна 1893 год.

Председник — Пошто има довољан број одборника, то отварамо седницу и молим вас да извршимо онај посао, који је Представништво Београда на дан, кад се прослављала пететогодишњица Битке Косовске заветовало и одредило у томе: да се сваке године изда награда из општинске благајне, оним младићима наше Велике Школе који буду израдили најодличније задатак, постављен од академског савета и то задатак који има да расправља питања из историје Српске и тиме да буди родољубље и патриотизам у омладини нашој. У овој свеченој седници, ово је трећа прилика у коју представништво Београда да изврши. Као сваке године, тако и ове године Академски Савет Вел. школе, спровео је општини израђене радове наших великошколца, и ја вас молим да саслушате његове оцене и донесете одлуке о наградама. (Секретар чита).

Председник — Дакле: рад „српски устанци противу Турака у вези са сеобом Срба у туђину“ израдили су: Радослав Агатовић и Паун Спасић (чује се: живели!) — ако се господа налазе овде нека се прикажу (Бива)

Други рад исте теме израдио је г. Јован Васиљевић философ (живео!)

О трећем овом раду имам писмо Академ. Савета, у коме нам се препоручује, да се рад штампа, и да се изда извесан број примерака ради награде писцу; Молим одбор, ако усвоји ову мисао, да реши, колико примерака да се да као награда писцу.

Љуба Јовановић — Ја мислим да ћу бити тумач задовољстава свију нас, што видим, да је родољубље и увиђајност наших претходника, пре три године дана, учинило овакав потетак код омладине, тако да смо оваки успех пожелели. Доста се ми можемо радовати што наша великошколска омладина показује оволику вољу на рад по овој струци, а нарочито имамо основа радовати се са овога успеха, који је прешао оне

тражању и у туђини наслона за своју освету над Турцима? Без сумње, да је уз Матију било и по ког властелина Томашевићевог, који не запојен још отровним патаренским задахом, тражаше уточишта у крилу мађарскога краља, молећи га на освету тиранима, и неверним синовима српским — потурцима. Енгел⁽¹⁾ спомиње неког *Стефана Марнавића* „Stagosten von Zvornik“, који се за све време ратовања од 1463. — 1465. г. показао врло храбрим, зашто га је краљ обдарио *Камени-градом*, са свима његовим приходима. А без сумње то није био једини пример.

И херцег Владислав овог пута помагао је краљу у рату тиме, што је бранио прелаз босанских Турака у Херцеговину. У једном писму млетачкога архива од 29. децембра 1464. г.⁽²⁾ спомиње се, да је кнез Владислав победио на самој својој граници једног турског пашу, који је под собом имао до 7 000 Турака, многе му војнике побио, а остало заједно са пашом заробио. Из свега овога види се живо учествовање босан-

границе, које су се могле очекивати. Видимо, на име тога да оне награде, које смо ми одредили нису довољне, па да по заслуги награђуемо радове који су око овога посла уложени. Ми видимо да поред одређене две и трећу награду предлаже Академ. Савет. Знајући како се са наградом прва два темата исцрљује сума коју је општина одредила као годишњу награду, академски савет мисли да се овај трећи темат награди тиме, што ће се отштампати цео рад у „општинским новинама“ на извесан број екземплара. дати писцу. Пошто је одбор општински био увек вољан да потпомогне сваку корисну установу, мислим да треба и овом приликом то да учини. Ја се надам да ћемо ми то овде усвојити, при свем том што сам чуо у овом тренутку глас који говори, како нам исвечана средства, која су нам нами непосредни претходници оставили не допуштају да и једну пару издатка на ову потребу учинимо.

Господо, кад узмемо на ум, за што се ово даје, мислим, да ћемо сви бити сложни, да учинимо ту жртву и надам се, да циљ ради кога је чинимо и заслужује; ваља да нађемо могућности, да је учинимо, рачунајући да ће омладина, за коју се ово чини потрудити се, да се што боље научно спреми и да буде пијонер оних мисли и дужности, које наш народ има да остварује. Ја предлажем да се прими овај предлог и да се и трећи спис отштампа у онолико екземплара колико и остали списи, па да се извесни број од тих екземплара да писцу.

Марко Велизаровић — Из извештаја Академског савета који нам је секретар прочитао види се да је он оценио да је добар рад и оног трећег младића, само што је рад оне двојице бољи. Према томе ја бих предложио да се и тај трећи рад штампа, да се писцу да извесан број примерака и да му се још да и награда од 120 до 150 лин. (Чује се: врло добро, прима се).

Председник — О расположењу нашем према оваквим радовима не може бити сумње. Ја верујем, да би ми сви ради били да се овом младићу да и већа награда, али као што знате наши претходници створили су нам немогућност, да се и овај трећи младић награди из буџетских средстава, којима сад располажемо. Е тога бих вас молио, да означите партију, из које би ово могло да се учини, пошто партија на ванредне потребе не досеже за то јер је исцрпљена.

ских и херцеговачких Срба у овим радовима.

Можда је због ове своје победе, кнез Владислав навучао на се освету Турака, да га ускоро походе. Како се у ово доба — крајем 1465. г. — као што смо видели, (стр. 65) није дошло до мира, који султан предлагаше Матији, то се крајем исте године упути једна војска на Херцеговину, мислећи, да ће олако завладати оним непробојним кршевима. У Херцеговини, као што смо видели, у ово доба већ није било на врховној управи старога Херцега. Завадивши се са синовима, буде приморан оставити своју земљу и бегати у Нови. У писму млетачкога архива од 27. јануара 1466. г.⁽¹⁾ спомиње се, да је Херцег, видећи да не може одолети синовима, понудио краљу Матији оно парче земље, које му је још било остало, и још 100 000 дуката, с тим, да га прими у Загребу, и да му титулу барона. Краљ је послао неког *Панијана* са 5 000 Мађара, да заузме Херцегову земљу. „Ну Херцег, за кога се говорило, да држи веру, није хтео испунити краљу оно, што је обећао, но даде ону планину *Наренту* Госпоству (тј. Млечима)“, затим

Стеван Чођевић — Г. председник ће најбоље знати која ће буџетска партија остати не исцрпљена до краја ове године и он треба да нам каже, откуд да се овом младићу да награда, а да је он заслужио, то сви признајемо, јер је радио на једном послу, који је важан за српско племе и српско име.

Председник — И ја господо, не знам коју би партију могао одредити за исплату ове награде, докле не добијемо одговор од Државног Савета, коме сам учинио питање, како ћемо вршити исплату извесних издатака, за које немамо кредита, а морамо их чинити.

Љуба Јовановић — Да би смо ову дугу дебатну прекинули чини ми се да има могућности да се ова награда изда из партије на штампање листа и то ка награди чланка у њему, и ја то предлажем (Чује се: врло добро, прима се).

Председник — Молим, колика ће се сума издати (Чује се: 100 динара).

Добро, одобрава ли одбор ту суму? — (Одобрава).

Сад имам да вам саопштим, да је овај трећи рад израдио Гргур Јакшић свршени философ (чује се: живео).

Ако су ту господа, која су награђена, могући да приме награде. (Бива).

Кад смо се овако састали, после овога издатка, који смо сад свршили имам да вам учиним једно саопштење.

Вама је познато да је општински одбор овластито председништво да за кланице или за друге потребе општине лицитира имање Цеханија на Карабурми. Лицитације су биле 2—3 и на њима се није нико јавио, него пријатељи који су лицитирали за општину и општински пуномоћници. Излицитирана сума није задовољила управу фондова јер је мања од оне суме коју Цехани дугује. С тим је ствар остала нерешена. Пре неколико дана добио сам акт од Управе фондова, којим Министар привреде уступа то имање, али под извесном погодбом. Молим вас да те погодбе чујете

Секретар чита:

Стеван Чођевић — Молио бих да ми се каже колика је квадратура тога земљишта.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

се споразумео са старијим сином, и дао му неке градове босанске. Кад Панијан дође к њему, Херцег му одговори, да оне земље нису његове, већ његова сина, и да он са њима не може располагати; па да би га умирио, даде му само нешто новаца, па оде у Дубровник, и наскоро затим умре 22. маја 1466. г. на своме добру *Дубровачки* код Кастел Новог.⁽¹⁾

Још за живота очева синови су поделили очевину, и Владислав је добио горњи а Влатко доњи део Херцеговине. Ну у сред опште опасности од Турака, нису ни они умели живети у љубави. Најмлађи брат, Стефан тражио је део очевине за себе; у томе га потпомагао средњи, Влатко, мрзећи на Владислава, што је овај хтео, да над њима обојима господари.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

(1) Allg. Welthistorie B. III. odeck Gesch. v. Servien, S. 430.

(2) Макушев А. у Гласнику срп. уч. др. књ. XIV. (II. одеа.) стр. 159.

(1) Макушев А. у Гласн. срп. уч. др. књ. XIV. (II одеа.) стр. 165.

(1) Rački Fr. dr. u Rad-u jugosl. akad. kn. VIII. str. 174. — Testamenat Херцегов види у Miklošević Monumenta Serbica, p. 495—498.

О ВОДИ ИЗ БЕОГРАДСКИХ ВОДОВОДА.

АНАЛИЗЕ БЕОГРАДСКИХ ВОДА ЗА ПИЋЕ, КОЈЕ СУ У ДРЖАВНОЈ ХЕМИЈСКОЈ ЛАБОРАТОРИЈИ ПРОШЛОГА МЕСЕЦА И ТО
од 21. Августа до 21. Септем. ов. г. извршене.

Број.	КОЈА ВОДА:	Када је узета проба:	Када је анализана:	Температура воде:	Температура ваздуха и време	ЈЕДАН ЛИТАР ВОДЕ ИМА ГРАМА:										Немачких степена тежине:	Број бактерија у 1 cm ³	НАПОМЕНЕ:					
						чврстих материјала на 100-110°C	утрешноста камиљинер-материјала	хлора Cl ₂	азотне киселине N ₂ O ₅	азотасте киселине N ₂ O ₃	амонијак NH ₃	Амонијум-амон.	силицијум-диоксида SiO ₂	оксида тв.-жђа и валу-минерална Fe ₂ O ₃ Al ₂ O ₃	оксида тв.-жђа Fe ₂ O ₃				каља CaO	магнезије MgO	кободне ут.-лене киселине CO ₂	киселина O ₂	
1.	I. Нов водовод: Чесма у Саван-мади	26 VIII	26 VIII	17°	ведро 25°	0.555.	0.0016.	0.0199.	0.0023.	Нема	једна прим. трагова	0.01 мгр.											
2.	" врач. кол. лене Ка-тарине "	31 VIII	31 VIII	17°	облачно 17°	0.514.	0.0020.	0.0197.	0.0012.	"	Нема												
3.	" у лабораторији "	3 IX	3 IX	15.5°	ведро 20.5°	0.536.	0.001.	0.0192.	0.0013.	"	једна прим. трагова			0.025.									
4.	" " Мавишу "	9 IX	10 IX	14.6°	ведро 24°	0.552.	0.0018.	0.020.	0.0018.	Нем. трагова	0.00002.	0.018 мгр.	0.016.	0.006.	0.0012.	0.146.	0.0073.	24.8					
5.	" " лабораторији "	10 IX	10 IX	15°	ведро 20°	0.545.	0.0017.	0.02.	0.0018.	једна прим. трагова	0.000013.	0.018 мгр.	0.0185.	0.006.	0.0010.	0.074.	24.8.	16.					
6.	" на калиагелу "	16 IX	10 IX	19°	ведро 20°	0.533.	0.003.	0.019.	0.002.	Нема	једна прим. трагова	0.010 мгр.											
7.	" Проф. Капетановића "	16 IX	10 IX	16.5°	ведро 20°	0.542.	0.0033.	0.019.	0.002.	"	"	0.012 мгр.											
8.	" теразијска "	20 IX	20 IX	16°	облачно 18.	0.523.	0.0018.	0.0195.	0.002.	"	једна прим. трагова												
1.	II. Стари водовод: варошки, Тоскина чесма	26 VIII	26 VIII	19.5°	ведро 25°	0.325.	0.012.	0.002.	0.006.	Нема	0.000016.	0.018 мгр.						17.08.					
2.	" абад. "	31 VIII	31 VIII	16.75°	облачно 17°	0.354.	0.009.	0.0053.	0.0058.	"	Нема												
3.	" цестни трг. "	31 VIII	31 VIII	16.5°	облачно 17°	0.350.	0.009.	0.0053.	0.0058.	"	једна прим. трагова							0.029.					
4.	" велика пијаца "	16 IX	16 IX	16°	ведро 20°	0.314.	0.0003.	0.0068.	0.009.	"	Нема	0.01 мгр.	0.013.	0.0065.	0.097	0.053.	17.1.	660.					
5.	биљибљер, чукурлија	16 IX	16 IX	16°	ведро 20°	0.314.	0.	0.0056.	0.008.	"	једна прим. трагова	0.01 мгр.	0.010.	0.005.	0.006.	0.054	17.2.	367.					
6.	рамски, чесма I	31 VIII	31 VIII	17°	облачно 17°	0.340.	0.0006.	0.0061.	0.008.	"	0.00001.	0.008 мгр.											
7.	" " II	3 IX	3 IX	17°	ведро 20.5°	0.312.	0.0012.	0.0052.	0.008.	"	једна прим. трагова		0.0075.	0.0014.	0.094.	0.052.	16.68.						
8.	" " I	16 IX	16 IX	16.5°	ведро 20°	0.340.	0.	0.0056.	0.013.	"	"	0.02 мгр.											

Напомена: Не попуњене рубрике у овом табелар. прегледу не показују, као што неки погрешно тумаче, да појединих састајака нема, већ да нису увек одређивани.

Др. А. Зег, општински хемичар

(Наставак на идућој страни).

Др. Марко Т. Лего, државни хемичар.

Из ових анализа види се, да су прегледане воде прошлога месеца, по хемијском саставу биле исправне.

Резултати бактериолошких испитивања и овога пута показују, да је вода из новог водовода чистија од воде из старих водовода.

При свем том непрестано се о води из новог водовода проносе разни узнемирујући гласови. У колико ми је познато, тим памфлетским гласовима поклања се неко веровање поглавито с тога, што се вода из новог водовода по кад кад замути. С тога је нужно, да се о томе и овом приликом обавестимо.

Што се вода из нов. водовода још и сад по кад кад замути, узрок су извесне техничке тешкоће.

Вода из н. водов. као и друге такве подземне воде, богатија је једним једињем гвожђа, које се лако из воде у виду жућкастог талог одваја. Да би се избегло одвајање тога талог у водоводним цевима, сад се вода пре но што се у водоводне цеви пусти, од гвожђа ослобођава и цеди. Али, како се у почетку, кад је водовод отворен, ово ослобођавање воде од гвожђа, ради покушаја а из економних обзира, није вршило, то се у водоводним цевима накупила прилична количина талог и тај талог, кад се покрене, замути воду и онда разуме се, вода је богата и бактеријама.

У памфлету, који је изашао у 199. бр. „Дневнога Листа“, плаши се грађанство тим бактеријама. Није шале у 1^{см}³ воде нађено је 1457 бактерија!

Нарочитим пак опитима доказано је, да се и у најбољим водама, кад се не троше, бактерије јако множе. Тако у води једнога бунара (не код нас *), који неко време није употребљен био, нађено је у 1^{см}³, 56000 бактерија, за тим, пошто се извесна количина воде из тога бунара испрпла, у истој води, не беше више ни једне бактерије. Такав је отприлике случај и с талогом у води н. водовода.

У осталом вода кад је мутна и без бактериолошкога испитивања, по самом изгледу, види се да није за пиће. У тим изузетним случајима, који код н. водовода дуго не трају, треба сачекати док не престане тећи мутна вода или у нестрпљењу помоћи се онако као што смо се помагали, кад није било новог водовода.

У колико сам из Управе беогр. водовода извештен, ово од чести абнормно стање код н. водовода трајаће још неко време, док се испуштањем веће количине воде на хидрантама, цеви од поменутога талог савршено не очисте.

Међу тим од великога броја бактерија, кад се зна каквога су порекла, не треба се плашити. С једном кашиком киселога млека прогутамо више милијума бактерија. Питање је само, јесу ли бактерије у мутној води н. водовода штетљиве или су исто онако безбедне, као што су н. пр. оне из киселога млека.

Пошто дакле још нико није фактама доказао, да су макишке подземне воде не здраве за пиће и пошто исто тако није констатовано, да се при грађењу беогр. водовода пије обратила најозбиљнија пажња на све што је потребно било, да се вода од сваке нечистоће сачува, то сва ларма око воде, до крајности је не основана.

22. Септембра 1893. год.

у Београду.

Др. Марко Т. Леко

државни хемичар

*) Kubel — Tiemann Untersuchung des Wassers (1889) стр. 565.

ОПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА

Преглед стања на 31. Августа 1893 год.

	Дугује	Потражује
Главница		6107078-22
Поверљаци		372535-63
Тек. рачун код н. завода		2270721-25
Приједи — Акцепти		2310000
Буџет Гробљански		10331-68
„ Трошарински		236412-67
„ Општинског Суда	156804-24	
Имаовина	5068525-63	
Дужници	1231655-03	
Остале код новч. завода	2310000	
Грађење Водовода	2540094-45	
	11307079-45	11307079-45

Књиговодство општине града Београда, 10 Септембра 1893 год.

Главни књиговођа,
К. Ј. Јанковић.

Млађи књиговођа,
Милија Јовановић.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ

У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички саобраћај вароши Београда, У седмици од 12. Септ. до 19. Септ. 1893. год. доштовало 961. одштовало 828. Од којих су:

а.) Пола: мушког 891, женског 70.

б.) Вероисповести: православне 855, католичке и протестан. 66, мојсијевске 19, мухамеданске 21, свега 961.

в.) Постојбина: Србија 751, Аустро-Угарска 119, Босна и Херцеговина 13, Црна Гора 10, Грчка 3, Турска 42, Бугарска 3, Румунија 3, Русија 2, Германија 1, Франц. 4, Италија 1 остале државе 9.

г.) Занимање путника: Тешаџи и економи 70, Знаглије 84, Трговци 390, индустријалци 32, шпекуланти и предузимачи 22, Гостиничари 17, Интелигенција (војска) 26, ђаци 98, раденици и помоћници 57, Пиљари и бозације 2 надничари и слуге 44.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 23. Септембра 1893. год.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Рачуповодство суда ово општинског, држаће у својој канцеларији јавну усмену лицитацију и то:

I. На дан 27. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта „стари сењак“.

II. На дан 28. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп земљишта општинског до бив. ботаничке баште на јалији.

III. На дан 29. Септембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп општинског земљишта код војног сењака.

IV. На дан 4. Октобра од 2—5 сах.

по подне, — за давање под закуп 12 плацева на великом тргу за свињске месарнице.

V. На дан 5. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп 7 плацева на великом тргу за говеђе месарнице.

VI. На дан 7. Октобра од 8—12 пре подне, — за давање под закуп 12 општинских дућана на зеленом венцу за месарнице говеђе и свињске и пиљарнице.

VII. На дан 12. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права наплате таксе од акциза на пиће.

VIII. На дан 15. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права туцања кафе — тамиса.

IX. На дан 18. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп права наплате таксе фијакерске.

X. На дан 20. Октобра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп меса од бобичавих свиња, које се које на општин. кланици.

XI. На дан 23. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп оправке возова општинских, вочачко-воларски рад.

XII. На дан 25. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп

оправке возова општинских, сарачко-тапетарски рад.

XIII. На дан 27. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп подкивања коња пожарне чете и волова рабац. општин. возова.

XIV. На дан 28. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп исправке рабац. општинских возова.

XV. На дан 1. Новембра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп плаца општинског више чесме „књагиње Љубице“.

XVI. На дан 1. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп II. пећине у таш-мајдану.

XVII. На дан 2. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп чишћења пијаца у вар. Београду.

Погодбе о овим закупима могу се сваког радног дана видети у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ма шта од овде изложених права узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира, пошто положи прописану кауцију.

СБр. 12.755 — Из канцеларије суда опш. града Београда, 14. Августа 1893 год. у Београду.

Пошто се на дан 23 овог месеца није могла држати офертална лицитација за набавку 696 метар. хвати бикових дрва, потребних за огрев канцеларија овог суда, из узрока што није било ни једног понуђача, — то ће суд општине Београдске држати другу јавну лицитацију за набавку горње количине дрва на дан 28-ог тек. месеца од 8—12 сахати пре подне, пред кафаном код „Венеције“ до купатила савских.

Кауција је 1800 дин. у готову или српско-државним папирима од вредности.

Погодбе ове набавке могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства овог суда, а и на дан лицитације.

Позивају се лицитанти да означена дана дођу и лицитирају.

СБр. 15578 — Од суда општине града Београда, 24 Септембра 1893 г. у Београду.

Пошто није имало довољно лицитаната, то се није ни могла држати одређена лицитација на дан 20 овог месеца, за давање под закуп 12 општинских дућана у фишец. улици, — с'тога ће суд општине Београдске, држати другу јавну лицитацију на дан 30 тек. месеца од 8—12 сахати пре подне, за давање под закуп ових дућана, пред кафаном Лазаревића у фишекцијској улици.

Сваки дућан лицитарће се по особ, а кауција се полаже у 120 дин. у готову или државним папирима од вредности.

Услови могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства овог суда, а и на дан лицитације.

Ко жели узети ове дућане под закуп, нека означеног дана дође и лицитира.

СБр. 15404 — Од суда општине Београдске, 24 Септембра 1893 г. у Београду.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ.

I. Димничарство:

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на сиратове . . . . . 0·20 д.
 б) За неуздан шнархерд . . . . . 0·20 д.
 в) За узидан „ . . . . . 0·40 д.
 г) За велики узидан шнархерд у гостионици . . . . . 0·50 д.
 д) За чишћење димњака од два сирата . . . . . 0·20 д.
 ђ) За чишћење простог димњака . . . . . 0·10 д.
 е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима . . . . . 0·10 д.
 ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи . . . . . 0·20 д.
 з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на сиратове . . . . . 0·75 д.

II. Пражњење помијара и нужника:

- а) Од кубног метра . . . . . 10— д.
 б) Од акова . . . . . 0·50 д.

III. Псетарина:

- а) Марка за пашче за годину дана . . . . . 3— д.
 б) Обнављање изгубљене марке стаје . . . . . 1— д.

IV. Гробарина.

- а) Гроб за децу . . . . . 7— д.
 б) Гроб за одрасле . . . . . 12— д.
 в) Мала гробница . . . . . 555·52 д.
 г) Велика гробница III. реда . . . . . 998·39 д.
 д) Велика гробница II. реда . . . . . 1099·32 д.
 е) Велика гробница I. реда . . . . . 1684·57 д.

V. Мртвачка кола:

- а) Мртвачка кола стара са два коња . . . . . 12·90 д.
 б) Мртвачка кола са анђелима са два коња . . . . . 24·90 д.
 в) Мртвачка кола нова са два коња . . . . . 36·90 д.
 г) Мртвачка кола нова са 4 коња . . . . . 72·90 д.

ТАКСЕ

ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЉУБРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски:

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом . . . . . 0·25 д.
 2. Од две или три собе, са кухињом или већег дућана са магазином . . . . . 0·70 д.
 3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале . . . . . 1·50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски:

1. Од собе и кухиње, или мањег дућана са собом . . . . . 0·20 д.
 2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином . . . . . 0·60 д.
 3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале . . . . . 1 д.

Од суда општине београдске 28. Августа 1892 године АБр. 9449.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА
 ПРЕМЕРЕНО НА БЕОГРАДСКОМ КАНТАРУ
 Од 16. Септембра до 23. Септембра 1893. год.

КИЛО-ГРАМА	НАИМЕНОВАЊЕ	Ц Е Н А			
		НАЈВЕЋА		НАЈМАЊА	
		дин.	пр.	дин.	пр.
1382	Арпаџика	13		12	
	Брашна кукурузна				
	„ пшенична				
	Вина бела (од лит.)				
	„ црна „ „				
	Волова				
	Вуне не пране				
	„ пране				
2914	Грожђа	80		30	
1804	Дуња	20		10	
1405	Јабуска	15		9	
163459	Јечма	9	20	9	
959	Кајмака	130		120	
	Кожа воловских				
	„ јагњећих				
	„ овчијих				
1568	Коре брезове	12		11	50
	Крава				
67786	Креча	4		3	50
16693	Кромпира	10		7	
260	Крупника	9			
8493	Крушака	15		8	
30916	Кукуруза	10		9	
	Кунуса				
	Лоја нетопљеног				
156	„ топљеног	100		96	
	Лука аршлеме				
	„ бела				
	„ црна	12		9	
6821	Масла	160		150	
43	Масти	120		115	
100	Меда	100		50	
1108	Оваца				
181531	Овса	11	20	10	50
2436	Ораја	35		30	
4311	Пасуља	14		12	
	Пекмеза				
377	Просе	6		5	50
562497	Пшенице	11		10	80
43046	Ражи	9		8	50
	Рак. комов. (од лит.)				
	„ „ меке „				
98	„ шљив. љуте „	70			
5975	„ „ меке „	45		30	
22551	Свиња дебелих	80		75	
	„ средњих				
78240	Сена	5		4	
794	Сира	100		60	
3440	Сламе	2	50	2	
	Слапине				
59	Сочива	30		25	
	Угљена дрвеног				
183600	„ каменог				
	Шинарке				
71643	Шљива сирових	7		6	
247829	„ сувих о. год.	22		14	
	разна поврћа				
2589	разна воћа				
48056	дуга пинтерских				
8800	Цемента				
20080					